

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

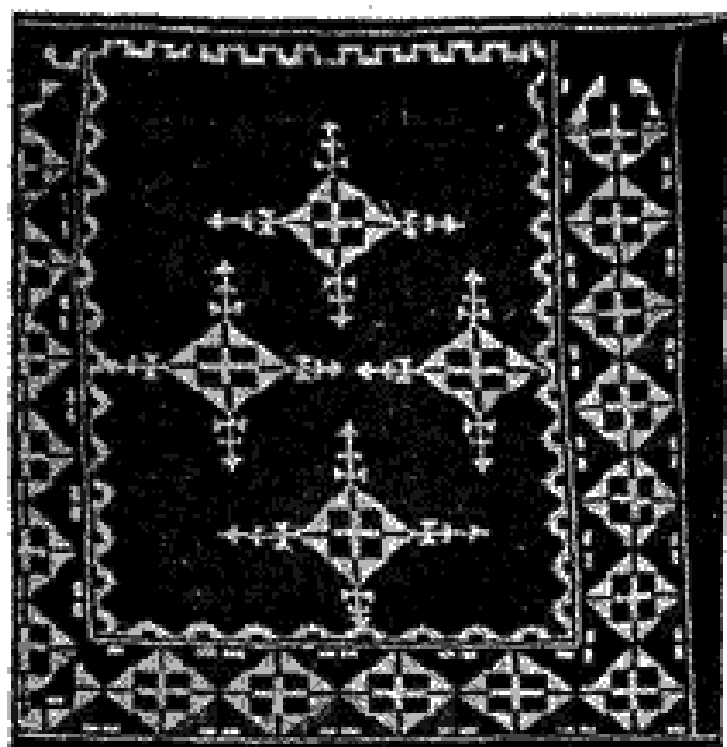
15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ — 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

1927

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ," — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Ι.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

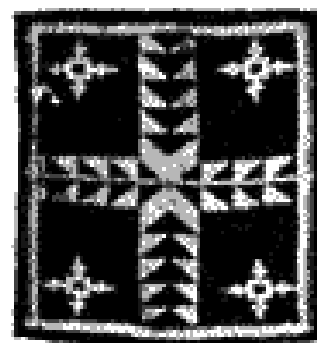

13. Κεντητή ποδιά

ρους συγγραφείς, όπως και με άλλα επιχειρήματα κάνει ολοφάνερο πώς και στην αρχαιότητα υπήρχαν ποιμενικές φυλές που ζούσαν νομαδικό βίο. Καταρρίπτει τη γνώμη του Σέρβου ανθρωπογεωγράφου

M. J. Cvijić που ισχυρίζεται πώς στη Βαλκανική οι νομαδικές φυλές παρουσιάζονται μόνο με τους Άρουμουνους, και διακηρύττει: πώς υπάρχει επίσης και έλληνική νομαδική φυλή, και αυτή είναι οι Σαρακατσάνοι.

Ο κ. W. Höeg, όπως και άλλοι όσοι ασχολήθηκαν με τους Σαρακατσαναίους, εξετάζουν κυρίως το γλωσσικό ιδίωμα, τον τρόπο και τις συνήθειες της ζωής τους. Εξετάζοντας τα διακοσμητικά θέματα των κεντημάτων τους, έχουμε ένα γερό επιχείρημα παραπάνω για τη γνησιότητα της ελληνικής τους καταγωγής.

14. Τορβάς

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

Τα σχέδια που συνοδεύουν αυτό το άρθρο, είχα γινομένα από την ίδια.

ΜΑΡΜΑΡΥΓΕΣ

Ανεβαίνομε από τάνθισμένα ριζοβούνια, από τις όλοπράσινες βουνοπλαγιές, στις κορφές, στους γυμνούς βράχους, στο χιόνι των μαλλιών και το χιόνι της καρδιάς.

* *

Ο αληθινός δάσκαλος μοιάζει με τη λαμπάδα του παπᾶ στην Ανάσταση: λιώνει δίνοντας φῶς.

* *

Υπάρχουν λυχνάκια που σβύνουν με μιά φωτερή, ζωηρή αναλαμπή, και λυχνάκια που σβύνουν με μιά ατέλειωτη τσαγγή καπνιά. Το ίδιο συμβαίνει και σε κάποιους γερασμένους συγγραφείς.

* *

Πόσα πράγματα στον κόσμο τουτο έχουν τη μοίρα να μένουν άζητητα τὸν καιρὸ της δροσιάς, της ὁμορφιάς και της νιότης των, και τὰ θυμούνται μόνο ἀφ' ὅπου κλυδιάσουν, μπαγιατέψουν ἢ σαπίσουν! Αυτό

δὲν συμβαίνει μόνο σταυγά, στὰ ψάρια και στὰ πεπόνια.

* *

Αἰ, γεροφιλόργυρε, σ' ἔβλεψα σου τὴ ζωὴ βάλθηκες ν' ἀποθησαυρίζης χρυσάφι. Σὲ εἶχα ἄξιο, κακόμοιρε ἑκατομμυριοῦχε, ν' ἀποταμίευες λίγη παιδιάστικη σβετσοσύνη στὰ βχριοκίνητα πόδια, λίγη νεανική λεβεντιά στὸ σαραβαλιασμένο κορμί, λίγο ἥλιο ἀπὸ νιάτα στὴν παγωμένη καρδιά σου!..

* *

Μερικοί ἄνθρωποι και τὶς πιὸ ὥρατες, τὶς πιὸ εὐγενικές ιδέες τὶς κάνουν σιχαμερές σὰν τὶς κάνουν δικές τους· μοιάζουν με τοὺς κορέους, που και τὸ πιὸ καθαρὸ αἷμα τὴς πιὸ ὁμορφῆς κόρης τὸ μεταβάλλουν σὲ δυσωδία.

* *

Εἶναι μεγάλο δυστύχημα νὰ σβύση ὁ πόθος ἐνῶ εἶναι ἀκμαίες οἱ δυνάμεις· μὰ

είναι φοβερό να ζή θεριωμένος ο πόθος και να χουν σβύσει οι δυνάμεις.

* * *

Οι άρχαίοι Έλληνες ήταν, φαίνεται, πιο άπαιτητικοί από τους σημερινούς εργάτες με το όχτάωρό τους: ήθελαν μόνο έξη ώρες δουλειά. Αυτόν την άπαιτήση, τουλάχιστο, βρίσκομε σ' ένα ώραίο επίγραμμα, αίνιγμα σύγχρονα και λογοπαίγνιο, που λέν πως είναι του Λουκιανού:

"Εξ ώραι μόχθοις ικανώταται· αϊ δέ μετ' αὐτάς, γράμμασι δεικνύμεναι, ζῆθι λέγουσι βροτοίς.

* * *

Νανουρίζουν τὰ βρέφη που ή προνοητική φύσις τὰ βυθίζει σέ ύπνο τὰ τρία τέταρτα του μερόνυχτου· και κανείς δέν φροντίζει για τον ύπνο του γέρου, που παραδέρνει ώρες ατέλειώτες στο κρεβάτι του χωρίς να κλείση μάτι.

* * *

"Όταν διαβάζω κάποια ποιήματα, θυμοῦμαι τις κωλοφωτιές· βλέπω κάτι να τρεμοφέγγη σά φῶς, μα δε νοιώθω καμμιὰ φλόγα.

* * *

Πολλές φορές τὰ έρείπια πνίγουν τή βλάστηση· κάποτε όμως κάποιο δένδρο θερειύει, θρασσομανά, κι ή ρίζα του, θυμωμένη κι εκδικήτρα, κρημνίζει τὰ έρείπια.

* * *

"Όταν φθάνω στο τέλος ενός σοφού βιβλίου, και κάνω τὸ λογαριασμό τί έμαθα σχετικά πρὸς ὅσα δέν γνωρίζω, θυμοῦμαι τὰ λόγια του Νεύτωνος, που ὅποιον αναζητᾶ τήν ἀλήθεια, τὸν παραμοιάζει με παιδί που μαζεύει σ' ένα κοχύλι λίγες σταλαγματιές από τήν ἀκροθαλασσιὰ του ἀπέραντου Ὀκεανου.

* * *

"Η ίδια αἰτία μπορεί να χη αντίθετα αποτελέσματα σέ διάφορα φανερῶματα τής ζωής. "Η κοπριά ενός κήπου μπορεί να ναι δηλητήριο για τους πνεύμονές μας και ζωή για τὰ φυτικά κύτταρα του λουλουδιου. "Έτσι οι σταυροφορίες εκατάστρεψαν τήν έλληνική φυλή και ζωογόνησαν με καινούριους χυμούς τή λογοτεχνία της.

* * *

"Αν ή γάτα είχε φτερά, δε θάμενε πουλι στον άέρα· αν είχε φτερύγια δε θάμενε

ψάρι στη θάλασσα. "Ο άνθρωπος, πιο επινοητικός από τή γάτα, έκαμε φτερά με τὸ αεροπλάνο, φτερύγια με τὸ ὑποδρύχιο, και μπορεί να έξολοθρεύη κι' από τή στεριά και ψηλά από τὸν άέρα κι' από τὰ τριόβαθα των κυμάτων.

* * *

"Ο κακόμοιρος ὁ σκαφτιάς μου!» έλεγε με συμπόνεση ή τσάπα.

"Ο κακόμοιρος ὁ γραφιάς μου!» έλεγε με πιο πολλή συμπόνεση ή πέννα.

* * *

"Απορῶ πως έκαμε τὸ λάθος ή άρχαία έλληνική μυθολογία να φαντασθῆ άνδρα τὸ Νάρκισσο· χωρίς άλλο γυναίκα ήταν· ὡς σήμερα ακόμη, μη μπορώντας να κουβαλά μέσα στο τσαντάκι της τή διάφανη πηγῆ με τὸ κρυσταλλένιο νερό, που σκύβοντας να θαυμάζῃ τὸ πρόσωπό της, τήν έκαμε καθρεφτάκι και ναρκισσεύεται ὅπου βρεθῆ κι' ὅπου σταθῆ.

* * *

Τὸ «νόμῳ καλόν, νόμῳ κακόν» των παλαιων Σοφιστων δέν είναι τόσο λανθασμένο, ὅσο πιστεύομε· μιὰ μαλαματένια λίρα στην τσέπη είναι γνησιὰ· ένα μαλαματένιο δόντι στο στόμα είναι ψεύτικο.

* * *

"Όταν βλέπω χρυσάφι στο λαιμό, στ' αυτιά, στα μπράτσα, στα δάχτυλα μιᾶς γυναίκας, λέγω: «ή παραδοῦ» ή «ή κοκέτα!» εταν τὸ βλέπω μέσα στο στόμα της, λέγω: «ή φαφούτα, ή ξενοδοντοῦ!»

* * *

Σ' ένα ταξίδι μου στα Κκλάδρυτα, σ' ένα ξενοδοχείο, τήν ὡρα που πήγα να πλαγιασῶ μετὰ τὰ μεσάνυχτα, βρήκα έξαφνα στο κρεβάτι μου ένα σκορπιό. Τήν ίδια έντύπωση νοιώθω εταν απαντῶ κάποτε απάντεχα μίση σέ κάποιες ψυχές.

* * *

Πολλοί φτωχομαθημένοι έπαρχιωτες που πλούτησαν μονομιάς, εταν είναι μόνοι τους, στο σπίτι τους, ντύγονται, τρών και βρίζονται ὅπως και στο χωριό τους· ή πόζα αρχίζει μπροστά στους άλλους. "Έτσι μερικοί άρχέγονοι λαοί, εταν είναι μόνοι τους,

περπατούν ακόμη με τὰ τέσσερα, και μόνο μπρός στους άλλους κάνουν τόν άνθρωπο.

* * *

Και τί δὲν ἐκφράζει τὸ δημοτικὸ μας τραγούδι; Ποιὸς ζωγράφησε καλύτερα τὴν ἀξιοπρέπεια νὰ βγάλῃ κανεὶς πέρα μιὰ δουλειά μόνο και μόνο γιατί τὴν ἀρχισε, τὴν ντροπὴ τῆς ὀπισθοχώρησης και τῆς παλινοφθίας, ἀπὸ τὸ δημοτικὸ στίχο:

Νεράϊδα, τώρα κίνησα ντρέπομαι νὰ γυρίσω!

* * *

Οἱ ἀεροπόροι, σὰν ὑψωθῶν ὀκτὼ ἕως δέκα χιλιάδες μέτρα, κινδυνεύουν νὰ πεθάνουν σὲ μιὰ ἀγωνία περὶ ἀσφυξίας· τὴν ἴδια θανάσιμη ἀγωνία νοιώθουν κι' οἱ ἐρευνητὲς τῆς ἀλήθειας στὰ ὕψη ποὺ τοὺς ἀνέδρασε ἡ σκέψη τους.

* * *

Σ' ἓνα πνευματιστικὸ βιβλίο διάβασα τὴ φράση:

«Ἡ ζωὴ παράτησε τὸν ἐγκέφαλο και μαζεύτηκε στὸ ἐπιγάστριο.» αὐτὴ ἡ φράση μοῦ ἐρχεται στὸ νοῦ μου δταν βλέπω τὴ μονοκόμματη ψυχολογία κάποιων λογοτεχνημάτων· με μόνη τὴ διαφορά πὼς τὸ ἐπιγάστριο τὸ μεταβάλλω σὲ ὕπογάστριο.

* * *

Κάπου διάβασα πὼς ἓνας καλόγερος, ποὺ τραγάνιζε τὴν κόρα κάποιου ξεροκόμματος, φανταζόταν πὼς ὁ κρότος ποὺ ἀκουαν τ' αὐτιά του, σκορπιζόταν σ' ὄλο τὸ μοναστήρι, περνοῦσε τοὺς ψηλοὺς τοίχους κι' ἐβγαίνει πέρα, μακριά. Ἔτσι μερικοὶ δικοὶ μας φαντάζονται πὼς τὸ τρίξιμο τῆς πέννας τους, ποὺ μόλις αὐτοὶ ἀκοῦν, τρηντάζει τὴν οἰκουμένη.

* * *

Κανεὶς δὲ φαντάζεται πὼς και στὰ γράμματα χρειάζεται καλὴ διαχείριση. Μερικοὶ με μικρὴ σερμαγιά τράθηξαν μπρός και παίζουν βόλο στὴν πιάτσα. Ἄλλοι με κεφάλαια, κατάντησαν σὲ πτώχευση.

* * *

Γνωρίζω κάποιον ποὺ κάθε πρωτομηνιά, δίνει δύο-τρία καιοστάρικα στὴ γυναίκα του γιὰ τὰ μικρὰ ἐξοδά της κι' ὕστερα τὰ δανείζεται καλοκάγαθα σὲ κάθε πληρωμὴ.

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο κάνει μιὰ φορὰ τὸ μῆνα τὸ γενναιόδωρο και πολλές φορές τὸ μῆνα τὸν οἰκονομολόγο ποὺ φωνίζει: χάρισμα.

* * *

Ἐπάρχουν λογοτέχνες ποὺ οἱ ἰδέες τους ἀναδρῦζουν ἀβίαστα σὰν τὸ γάργαρο νερὸ τῆς βουνίσιας πηγῆς· κι' ἄλλοι ποὺ ἀντλοῦν με κόπο, σὰν τὴν τρόμπα ποὺ χρειάζεται πίεση γιὰ ν' ἀνεβάσῃ τὸ νερὸ και νὰ τρέξῃ ὁ κρουνοῦς· κι' ἀπ' αὐτοὺς πάλι μερικοὶ παιδεύονται μόνο με τὸ δικὸ τους νερὸ· εἶναι ὁμως και κάποιοι σὰν τὸ γειτονικὸ μου Νιαγάρα τῶν Πατησίων με τὴν ἀτμοαντλία του, ποὺ ὑπόγειος ἀποστραγγιχτής, λεηλατεῖ τὰ γύρω πηγάδια.

* * *

Σ' ἓνα παλαικὸ σπίτι ποὺ ζοῦσαν δυὸ γέροι με τὴν ἐγγονή τους, ὄλα ἦταν παλιά, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα ὁμορφο καινούριο καθρέφτη κι' ἀπὸ τὸμορφο κορίτσι. Ὁ καινούριος ὁ καθρέφτης ἀπὸ καιρὸ καθρέφτιζε τὰ παλιά ἐπιπλα και τοὺς παλινοὺς ἀνθρώπους· μὰ ἔξαφνα ἔπεσε κι' ἔσκασε κι' ἐγινε κομμάτια· και τὰ παλιά ἐπιπλα ἔμειναν στὴ θέση τους. Αὐτὸ θυμήθηκα σὰν εἶδα πεθαμένο τὸμορφο κορίτσι, ποὺ μέσα στὰ μάτια του ἀντιφεγγίζονταν τὰ ζαρωμένα πρόσωπα τοῦ γέρου παπποῦ και τῆς γριᾶς γιαγιάς. Τὰ μάτια ἔκλεισαν, τὰ ἐρείπια ἔμειναν· δὲν ἀντιφεγγίζονται πιά στὸν ὁμορφο, τὸν ὀλοκαίνουργο καθρέφτη!...

* * *

Ἡ λαϊκὴ ἀντίληψη καθηλώνει κάθε ἐργάτη σὲ μιὰ εἰδικότητα: ἢ παπάς-παπάς ἢ ζευγάς-ζευγάς· ὁποιος δουλεύει και στὴν ἐκκλησία και στὸ χωράφι κάνει ἀπιστία ἢ στὴν ἀγία τράπεζα ἢ στὸ ἀλέτρι ἢ και στὰ δυὸ. Μὰ αὐτὸ τὸ φυλάκισμα τοῦ νοῦ σὲ μιὰ γνώση, τὸ σφίξιμο τῆς σκέψης σὲ μιὰ μέγκενη ποὺ μας κάνει νὰ βλέπουμε μόνο μιὰ πλευρὰ τῆς ἀλήθειας, δημιουργεῖ τοὺς μονόπλευρους σοφοὺς, ποὺ εἶναι οἱ πῶ ἐπικίνδυνοι ἀμαθεῖς. Ὁ Ρενάν, παρακινώντας τοὺς φοιτητὰς στὸ Παρίσι νάχουν τὴν περιέργειά τους ἀνοιγμένη σὲ κάθε ἀλήθεια, τοὺς θύμισε τὰ λόγια ἐνὸς σοφοῦ ραβίνου «Μέσα σ' ἓνα πιθάρι γεμάτο καρύδια χωροῦν ἀκόμα ἀρκετὲς ὀκάδες σουσαμόλαδο».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

